

Drog – a pénzért vett halál

3. rész*

A mai Magyarországon – helyesen – csak jogállami eszközökkel lehet fellépni a bűnözők ellen. Ez érvényes minden hatalmi ágra, a törvényhozásra és a végrehajtásra éppúgy, mint a szankcionálásra. Következésképpen, ha nincs kellő bizonyíték, nincs bűnös sem. Ez a társadalom kockázata. A „népi demokrácia” négy évtizedes ellen-, illetve felemás gyakorlata után mára megtanultuk a jogállamiság játékszabályainak az alkalmazását.

Medve Judit rendőr alezredes, a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési osztályának ifjúságvédelmi előadója több mint két évtizede kötelezte el magát a bűnüldözés. Munkájának tíz éve képezi fő részét a kábítószer-megelőzés. Amikor még csak kezdett felfelé araszolni a hivatali grádicson, a rendőrségnek nem okozott gondot a kábítószeresítés, noha használata szerepelt a büntetőtörvénykönyvben, és már áldozatot is szedett a szipuzás. Erről a statisztikák mélyen hallgattak. Idillinek beállított propagandafüzet-társadalom – alkalmasint kozmetikázott – tényeit ismerhette meg az állampolgár. A rendszerváltoztatás után történt ugyan némi előrelépés, ledőlt a politikai korlát, sokkal többet tudhatunk meg ebben a témában (is), mégis továbbra sem lehet tiszta képünk a valóságos viszonyokról.

Az alezredes asszony sem tudja teljességgel kielégíteni konkrétum iránti igényemet, adatai azonban néhány jellemző vonásra mégis élesen rávilágítanak.

– Lehetetlenség megmondani, hányan fogyasztanak kábítószerrel, hányan függők. Az egészségügyben azért mérhetetlen, mert a jelentkezés névtelen, és egy személy egy helyen többször jelentkezhethet, vagy több helyen jelentkezik, míg sokan egyáltalán nem jelentkeznek. Nálunk, a rendőrségen 2002-ben 31 eljárás indult „visszaélés kábítószerrel” bűncselekmény miatt, 2003-ban 49, azaz 58 százalékos az emelkedés. De mond ez valamit is a valóságról? A tényleges bűncselekmény lehet, hogy 320 volt, lehet, hogy 3 200. A büntetőtörvénykönyv tizenegy elkövetési magatartást sorol fel, de az elkövetés többsége be sem kerül a bűnügyi statisztikába, mondjuk azért, mert ez olyan speciális bűncselekmény, amelyben nincs sértett. Például aki eladja vagy átadja, aki megveszi vagy átveszi a kábítószerrel, egyformán bűncselekményt követ el, következésképpen egyiknek sem érdeke a bejelentés. Ezért ennél a bűncselekményfajtánál a legmagasabb a látencia; akár százszoros is lehet.

Összehasonlító adataim az első kilenc hónapra vannak – folytatja az alezredes asszony. Az ismertté vált összes bűncselekmény 2003-ban 307 461 volt országosan, Nógrád megyében 4 881, 2004 ugyanezen időszakában országosan 298 587, a megyében 4 811, vagyis csökkenés tapasztalható mindenütt. Éppen fordított viszont a

* Az első és a második rész a *Palócföld* 2005/5. és a 2005/6. számában olvasható.

helyzet a „visszaélés kábítószerrel” bűncselekmény esetében: 2003 első háromnegyedévében 2 401, illetve 43, 2004 azonos időszakában 4 943, illetve 73 bűncselekményre derült fény, a növekedés mind országosan, mind megyei szinten jelentős.

– *Az elterelés viszonylag új lehetőség a magyar büntetőügyben, a témával foglalkozók egyöntetűen vívmánynak tartják.*

– Én nem egészen tartom újnak. Amikor az úgynevezett '78-as törvényt először megváltoztatták, a rendszerváltozáskor, már akkor belekerült az elterelés intézménye, persze nem ebben a formában. Korábban csak a függők vehették igénybe, aki elszívott egy marihuánás cigarettát, az nem. Most az alkalmi fogyasztó is élhet az úgynevezett elterelés lehetőségével, ha hathónapos megelőző kezeléssel vesz részt, a függő pedig elvonókezeléssel. Ez a változtatás szerintem is jó. Annak ellenére, hogy fennáll a visszaélés lehetősége, és akad díler, aki erre való hivatkozással megússza.

– *Az említett eljárási esetekben „nagy hal” akadt-e a horogra?*

– A büntetőeljárások többsége ebben a tárgykörben a kábítószer-fogyasztást jelenti. A közelmúltban azonban két olyan büntetőeljárás is indult, amelyben jelentős mennyiségű kábítószerrel foglaltak le kollégáink. Bizonyára sokan hallottak arról, hogy a 21-es úton egy rendőri ellenőrzés során olyan személyek kerültek rendőrkézre, akik Budapestről – mint később kiderült – heti rendszerességgel hoztak több száz Extasy tablettát és más kábítószereket is Salgótarjánba. Ez az elfogás „hiányt” okozott a piacon legalább, arra a hét végére... Nógrád megyére ugyanakkor általában jellemző, hogy nagy volumennel üzletelő díler nincs a forgalmazók között. Oka ennek az is, hogy megyénkben nincs olyan központi elosztás, mint mondjuk Miskolcon, Pécsen vagy más nagyvárosban. A közelség miatt mi Budapesttel vagyunk kapcsolatban, ott működik a fő elosztóközpont, onnan hozzák ide a szert, sokadik szálon. Eleinte ezért volt lassúbb a kábítószer megjelenése a megyében. Máshol már nagyban ment, mi pedig büszkén mondhattuk, nálunk jó a helyzet... És Nógrádban jelenleg sincs annyi pénz. Míg Pesten például pakettben árulják a speedet, addig nálunk csíkokban is kapható, vagyis megbontják a pakettet. A terjesztők alkalmazkodnak a fizetőképes kereslethez. Ha kevesebb megy el a drágább drogból, hozzák az olcsóbb fajtát.

– *A pénztelenség miatt terjedhet újra a szipuzás?*

– Valóban olcsó, és könnyen beszerezhető hozzá a szer. Ráviszi a gyerekeket a divat, az egymás utánzása, a tudatlanság. Nincsenek tisztában, mekkora veszélyekkel jár, és nem törődnek vele. A kábítószerből előállításakor igyekeznek kivonni a nem kívánt mellékhatásokat okozó anyagokat, amelyek nem az eufóriát fokozzák, a szipuban viszont, a szerves oldószereket tartalmazó anyagban ezek mind benne vannak.

– *Mi a véleménye a marihuánáról? Sokan állítják, hogy nem rosszabb az alkoholnál, sőt ártalmatlanabb...*

– Ezeket az összehasonlításokat én nem tartom elfogadhatónak. Nem hoznám egy szintre a szereket az alkohollal. Az alkohol évezredek óta elfogadott drog, alkalmazásának kialakult szokásai vannak, még akkor is, ha sokan túllépik a határokat. Mindez hiányzik a kábítószer esetében. Másik objektív tény: bármennyire is berúgunk, huszonnégy óra múlva az alkohol nem mutatható ki a vérből, a szervezetünk lebontja. Egy marihuánás cigaretta elszívása után még négy héttel is kimutatható a

szervezetben a THC, a növény hatóanyaga. S inentől kezdve mondhat nekem bárki bármit, hogy csak néhány órán át hat; ha egyszer ott a THC a szervezetben, akkor az hat, ha látja rajtam valaki, ha nem. A szervezet hozzászokik, csak a szerrel együtt tud működni... Szerintem nincs olyan, hogy lágy drog, és azt legalizáljuk. A THC az idegrendszernek azt a részét károsítja, amelyik a szociális értékek kialakítására, működésére hat, s már csak ezért sem lehet egyéni ügy a használata. A környezetemben van olyan személy, aki a marihuánától odáig jutott, hogy fel sem fogja cselekedeteinek a súlyát. Előfordult, hogy a folyosóra piszkolt, éjfélkor bömböltette a zenét. Nem azért tette, hogy bosszantson vele. Egyszerűen már nincs a tudatában, hogy együtt él valakikkel. Ez társadalmi probléma. És akkor a bűncselekményről még nem is beszéltem... Nem azt állítom, hogy egy marihuánás cigi elszívása után mindjárt heroinista lesz valaki, de azt igen, hogy tíz megkérdezett heroinfüggő közül kilenc azt mondja, akkor kezdődött drogkarrierem, amikor elszívtam az első marihuánás cigarettát. Ezért hangsúlyozom, hogy társadalmi szempontból nincs lágy és kemény drog. Csak a rombolóhatás szempontjából lehet ilyen különbséget tenni: az egyik lassabban, a másik gyorsabban pusztítja az idegrendszert, a szervezetet.

– *Ezek szerint nem a holland megoldás híve, ahol külön szórakozóhelyeken, legálisan lehet hozzájutni a fűhöz?*

– Hollandiában is csak azért engedélyezték a marihuána használatát, mert az élvezetének a méreteivel nem tudtak mit kezdeni, és a bűnüldözés, a bizonyítási eljárás rengeteg pénzbe került. Most akkor hagyjuk szabadjárára mi is? És akkor nem lesz százezres költség?... Lesz több. Mint Hollandiában... Már ők is bánják, hogy engedékenyek voltak. Egy hatékony bűnüldözési rendszer ezen a módon nem működhet.

– *Inkább az erélyesebb fellépés híve? Mondjuk olyasfélének, mint amilyen a legtöbb ázsiai országban honos?*

– Az állampolgároknak egyszer s mindenkorra tudomásul kell venniük, hogy kábítószer nem szabad fogyasztani. Mint ahogy tudomásul vesszük: embert nem szabad ölni. Egyszerűen nem igaz az, amire a liberalizációt hirdetők hivatkoznak, hogy egy szál marihuánás cigaretta elszívásáért nálunk börtönbe zárnak. Nem láttam olyan esetet sem, hogy akár egyetlen fiatal is elkaszált volna ezért a bíróság. Ez mese. Az ügye el se került a bíróságig. Viszont az igenis legyen világos mindenki előtt: a rendőrség kihallgathatja, házkutatást végezhet nála, s erről legyen tudomása a szomszédnak, ezért szégyellje magát, mert bűncselekményt követett el, és hasson rá a család, hogy a továbbiakban ezt ne tegye. A kábítószer-fogyasztás rengeteg pénzbe kerül, aki pedig függővé válik, bűncselekmény árán is megszerzi rá a pénzt.

– *Minden beszélgetésben felvetődik a pénz, mégpedig a rengeteg pénz. Egy része ennek magánpénz, másik része az adófizetőktől származik, így teljesíti az állam a társadalmi feladatát. Rendjén is van, de meddig mehet ez: a végtelenségig? Sokan nehezményezik, hogy a drogosok gyógykezelésének költségeit döntően nekik kell finanszírozniuk.*

– Ez engem is felháborít, de hát mit tehetek... A nemzeti drogstratégia elfogadása előtt vitafórumok zajlottak, azokon is hangsúlyoztam: egyetértek, kell a stratégia, kell a rehabilitáció, de azt is nézzük meg, mire van anyagi lehetőségünk. Egyetértek azzal is, hogy sok rehabilitációs intézetre van szükség, adjunk meg mindent a kábítószer-fogyasztó kezelésére... Ha tehetjük... De amíg a rákos gyerekeknek nem

jut elég lélegeztető készülékre, addig én azt mondom, hogy lélegeztetőt vegyünk. Dönteni kell, mire adunk pénzt, és mire többet. Mint a családban. Tudom, hogy a fiam chipset szeretne, de nekünk nem jut rá... S milyen alapon adunk annak, aki önmaga hibájából került oda, aki aszociális egyén?... Ez a személyes véleményem.

– *A rendőrség milyen anyagi kondíciókkal veszi fel a versenyt a „drogbárókkal” és a dílerekkel szemben?*

– A rendőrség költségvetése ma már nem titok, naponta jelenik meg cikk róla. Közismert, az állam, a társadalom teherbíró képessége szerény. A leggyengébb díler kezén is napi százezrek forognak. S hogy van megfizetve az őket üldöző kollégánk? Milyen autóval, milyen felszereltséggel mehet felderíteni? Mi még olyan telefont nem is láttunk, amilyen nekik van. Ami egyszer külföldön feltűnt, eszközben, módszerben, azt átveszik. Ez egyetem, uram. Komolyan mondom. Nézze meg, micsoda grafikák vannak az LSD-s bélyegeken. Hihetetlenül ügyes emberek készítik. Persze elítélem őket, és arra gondolok, jobb helyen is hasznosíthatnák művészi érzéküket.

– *Tudjuk, a díler és a fogyasztó nem ugyanaz a személy, bár a szerepek sokszor egybeesnek, s mindkettő bűncselekményt követ el. A díler tette a súlyosabb, visszaél a kiszolgáltatottsággal, és övé az anyagi haszon. Mint említette, Nógrád megyében úgynevezett kisdíler forgolódnak. Mi jellemzi terjesztési módszereiket?*

– Ismétlem: ez egyetem. Elles, tanul, alkalmazkodik. Például ha csekély mértékben van nála kábítószer, akkor megúszhatja, tehát igyekszik csak ilyen mennyiséget magánál hordani. Kialakult az a módszer, hogy leteszik az adagokat egy bizonyos helyre, jön az ügyfél, odaadja a pénzt, a díler pedig a helyre mutat. Aztán, ha ügy lesz belőle, méltatlankodik: „Ugyan kérem, én díler? Hát kezemben sem volt az anyag.” Közben, mondjuk, a fenti módon eladott öt zacskóval... Előfordult olyan, hogy a díler a szájával adta át a szert. A kollégák hónapokig dolgoztak az eseten. A fiú a diszkóban odament a lányhoz, megcsókolta, és az Extasy a lány szájába került. Lelepleztük... De mi történik? Öten állnak a helyére. Alig várják, hogy sorra kerüljenek. Ha este tízkor elfogtuk a dílert, 11-kor a helyén állt, örömmel, a másik. Mert akkora pénzekről van szó. Huszonéves gyerekek húszmillió autóval jönnek-mennek; meg aztán hogy’ élnek az éjszakai életben! A rávalót kábítószerrel keresik meg.

– *Nincs elég munka, se fiatalnak, se idősebbnek, élni meg kell. Ugyanakkor vonzó a könnyű élet, a csillogás, a flanc. Gondoljon a tévéreklámokra! Mondhatjuk, hogy nő a díleresek száma?*

– Nem nő. Nem engedik. Ebbe a körbe bekerülni ugyanis: státus. Nem mindenki lehet díler. De innen kikerülni sem igen lehet. Aki abba akarja hagyni, arra nagy veszély leselkedik. Azért, mert ebben az esetben nagy veszély vár a többiekre, a bent maradókra is. A kiszállás biztos megoldása: a halál.

– *Mennyire súlyos Nógrád megye kábítószeres fertőzöttsége?*

– Megyénk az egyik legjobb helyen áll e tekintetben. A közeli Egerben, Hatvan környékén előbb jelent meg a drog, és Heves megyében ma is nagyobb mértékben van jelen. Az eseti bűncselekmények száma talán nálunk a legalacsonyabb az országban, és ez jellemző a százezer lakosra jutó arányra is. Más szóval: Nógrád megye biztonságos országrész, az egyik legkevésbé fertőzött terület. Két dílercsoport alakult ki, részben a városok távolsága, részben a fizetőképes kereslet miatt: Salgótarjánban és Balassagyarmaton. A pásztói terjesztő be tud jönni Salgótarjánba, és

mivel Pásztóhoz közel van Gyöngyös, előfordul rivalizálás is. Rétság környéke inkább Pest felé orientálódik. S épp a főváros közelsége okozza, hogy a fertőzöttség elterjedt a megyében... De hogy konkrétumot is mondjak: Budapest, Miskolc diszkóiban ötven százalékos a fertőzöttség, nálunk öt százalékos volt, most olyan tíz körüli... A gyerekek korábban pszichés okok, tinédzserkori ilyen-olyan problémák miatt fogyasztottak kábítószer, ma ebből az okból egyre kevesebben, sokkal inkább szokásból, mert a diszkózás ezzel jár. Ahogy az emberek nyolcvan százaléka azt mondja a születésnapján: most akkor koccintunk; a tinédzser azt mondja: hétvége van, diszkóba megyek, Extasyt kell vennem. Tehát úgy gondolja, ez az élet velejárója. Csakhogy ez nagyobb probléma, mint volt a korábbi hétköznapi ivászata, mert ez nehezebben kezelhető, és fogyasztásnövekedést jelent.

– *A kábítószer-fogyasztás hatással lehet az ország bűnügyi helyzetére?*

– A statisztikának van egy passzusa: „kábítószer hatása alatt”, de ez még annyira kezdetleges nálunk, hogy a gyakorlatban alig jelenik meg. Nógrád megyében 2002-ben tíz ilyen bűncselekményről tudunk, míg 2003-ban 14-ről. Általában olyan mélységben nem vizsgálunk egy rablást, egy közlekedési balesetet, hogy megállapítható legyen a kábítószer alatti hatás. Ebből a szempontból nagyon torz képet mutatnak a statisztikáink. Emlegetik például a haláleseteknél, hogy ebben az évben 28-an haltak meg kábítószer-túladagolás következtében, csakhogy előfordult olyan eset is, hogy valaki az LSD hatása alatt kiugrott az ablakon, ő azonban az öngyilkosok statisztikájában szerepel. Odaírják ugyan, hogy a vérében milyen kábítószer mutattak ki, de a szakértő egyértelműen azt nem mondhatja, igenis a kábítószer miatt tette... Egyébként már az első LSD-bélyeg elfogyasztásakor meghalhat az ember, ha a szervezete érzékeny. Van, aki három felestől a padlón van, míg más vígan ugrabugrál tőle... Másik esetet mondok. Szívelégtelenségben meghalt valaki, mert Extasy hatása alatt halálra táncolta magát... Vagyis sokkal több a szer halálos áldozatainak a száma, mint huszonnyolc... Manapság vannak olyan „jól nevelt” bűnözők, hogy hiába sejtjük, tudjuk, bűncselekményekből él, képes kimosni magát a lopás vádjá alól, bíróság elé pedig csak igen megalapozott bizonyítékokkal állíthatjuk, ezt követeli a jogállamiság. Amerikában már kifinomodott az ügyintézés, eligazító a statisztika. Kimutatásaik szerint a lopások nyolcvan százaléka összefüggésbe hozható a kábítószerrel, az emberöléseknek pedig a hatvan százaléka.

– *Milyen embereknek ismerte meg a kábítószereseket? Hogyan tudná jellemezni őket?*

– Abszolút könnyelműek. Beszéltem néhány volt függővel, elmesélték: kiraboltam egy embert, megvertem és elvettem tőle a pénzt, mert kellett nekem, de mi rossz van ebben? A kábítószeres nem érzi, hogy a másét veszi el. Önmagával szemben sem talál semmi kivetnivalót abban, hogy „hótt” mocskosan, maga alá csinálva döglik az aluljáróban. Ha megölne egy embert, s annak fájna, kit érdekel, neki szüksége volt a másik tulajdonára, és az nem adta. A kábítószeresek így fogják fel. Nem úgy gondolkodnak, mint mi, és mi sem tudjuk azt érezni, amit ők. El kell rettenteni, van, aki ezt mondja a környezetemben is. Én vitatkozom ezzel. Mert figyelembe kell venni, hogy a másik másképp reagál, mint te, vagy én, a 42 éves, kétgyermekes családanya. Plakátokat adtak ki, ilyen leszél mint heroinista, szürke, lesoványodott. A tizenéves lányok szobájuk falára rakták ki mintának. Majd viszem nekik a videofelvételt, íme, nézd, naponta ötször szúrja magát, már nincs vénája, tükörből szúrja magát, ide, mutatom nekik. Na végre valami! – mondta erre vagy

tizenöt gyerek. – Nemcsak dumál, hoz is valamit, végre vér! Kettő borzadva elta-
karta az arcát, s az osztályból mindössze öt gyerek vélekedett úgy, hogy ez ször-
nyűség. A többségre nem tudtam hatni. Ez is azt bizonyítja, hogy nem magamból
kell kiindulni, ha segíteni akarok, hanem az illető érzéseiből és gondolataiból.

– *Úgy vélem, alapvető munkaelvet fogalmazott meg, s erről jut eszembe: milyennek
tartja a kábítószeres szakemberek munkamegosztását, együttműködését?*

– Sokat számítanak a személyes kapcsolatok. Sok a hiba a kábítószerügyek ke-
zelésében. Nem a szabályozással van a baj, hanem az emberi gyarlósággal. Állandó
a szakmai féltékenység, rendszeresek a szakmai átcsúszások. Én nem féltem a he-
lyem, ezen túl tudom tenni magamat, ilyen az egyéniségem. Tudom, meddig terjed
az én kompetenciám, meddig a másiké. A kábítószerrel foglalkozók nyolcvan szá-
zaléka olyat szeretne tenni, ami látványos, például kihoztam ezt a függőt, lám,
embert csináltam belőle. Holott azt kellene látni: a bűnügyeseknek az a dolguk,
hogy aki elköveti a bűncselekményt, azt üldözzék. És nem azt kellene mondani:
rendőr kolléga, ezt az ügyet nem viszem be, mert a bíró úgysem fogja elítélni. Sze-
rintem azt, aki fogyasztott, szívott, igenis oda kell vinni az ügyész, a bíró elé, és
nem ítéletet fogalmazni helyettük, előzetesen. Ez azt jelenti, hogy szerintem nincs
rendben az együttműködés. Persze, egyébként mondhatnám, hogy jó a kapcsola-
tunk az egészségüggyel, a szociális központtal, mert a rendezvényeken jól együtt-
dolgozunk, csak hogy a gyakorlatban nagyon zavaros ez az egész.

– *Hogyan lehetne jobb az együttműködés, és a drogozás elleni társadalmi küzdelem?*

– Emberi gyarlóságainkat kellene leküzdeni, és a célt helyezni előtérbe, az egyé-
ni sikerek hajszolása és az érvényesülés elé. Igazi eredményt csak a keresletcsök-
kentéssel tudunk elérni, ez meggyőződésem. Tehát nem szabad feladni, üldözni
kell, benne kell lenni a büntetőtörvénykönyvben: a dílereket el kell fognia a rendőr-
ségnek. Nagy eredmény persze csak attól várható, hogy nem akarunk kábítószer-
fogyasztani. Hiába állít le az utcán minden második ember. Ha ilyen normarend-
szer alakul ki, akkor jó, a keresletcsökkenést így befolyásolhatjuk. A felvilágosítást
ezért már a családban el kell kezdeni, kétéves kortól, amikor elkezd beszélni a gye-
rekem. Olyan erkölcsi értékrend kell, amely azt mondja mindenkinek: kábítószer-
nem szabad fogyasztanom.

– *Szépen hangzik, amit mond. Csak hát az ember sokszor azt látja, hogy nem a szép meg
a jó érvényesül, hanem a hamis, a hazug, a csaló, s az él jól. A törvénytisztelő húzza a rab-
igát, és mindennapos szükségben, szegénységben telik el az élete...*

– Ha az állampolgár azt látja maga körül, hogy aki bűnözik, jobban él, akkor
nagy a baj. Zavarban van az a gyerek is, aki tudja, mi a helyes. És mi, cselekvő fel-
nőttek hozzuk zavarba, akik ezt a helyzetet akarva-akaratlan létrehoztuk. A bi-
zonytalanság a legkártékonyabb érzés egy 14 éves gyerek számára. És itt most me-
gint a megelőzés jut az eszembe, s látom nagy hibáját... Játsszunk el a gondolattal,
vegyünk egy 500 fős iskolát. Ötven gyerek semmilyen körülmények között nem
lesz kábítószerfüggő, mert olyan a személyisége, a családi háttere, és minden egye-
be. Van ötven gyerek, aki az lesz, és már átesett az idevezető grádicsokon. Ott tanul
még négyszáz gyerek, akiről nem tudjuk, melyik csoportba fog kerülni. Mit csinál a
megelőzés? Abba a nagyon veszélyeztetett ötven gyerekbe öl mindent, közben a
négyszáz kettészakadt a jó, illetve a rossz felé. Pedig ha rájuk fordítottuk volna az
energiát, ez nem így történne. A rehabilitáció tapasztalatai talán nem véletlenül

sikertelenek: tíz rehabilitált közül nyolc két éven belül visszaesik, és csak kettőre mondhatjuk, hogy visszaállt a normális élete.

– *A társadalom többsége talán ezért is áll a kábítószer ellenzők oldalán, még ha nem is megy ki az utcára fütyülni, kerepelni. Az állam vezető intézményei és tisztségviselői viszont mintha nem kellő eréllyel hallatnák a hangjukat ebben a kérdésben. Mit jelezhet ez? Tehetlenséget, félelmet, vagy valami mást?*

– Nem tudom. De azt látom én is, hogy a társadalom többsége a kábítószer ellen van, és nem látom, hogy az országgyűlés, a kormány határozottan kiállna, képviselné a társadalom többségét. Felmérések készültek szerte a világban: a szomszédod alkoholista, rablógyilkos, vagy kábítószeres, melyiket fogadnád el a legkevésbé? Mit gondol?... A kábítószeresre szavaztak az emberek. Inkább egy gyilkos legyen mellettem, mint egy kábítószeres, mondják. Mert a gyilkos tiszta képlet: tudjuk, hibázott, de a kábítószeres kiszámíthatatlan, nem látja, hogy hibát tesz. A kábítószerfüggő számára nincs sport, nincs másik ember, nincs tisztaság, becsület, csak az anyagról tud beszélni. A nap huszonnégy órájában csak az anyag létezik számára. Senki nem érdekli, semmi nem fontos. Abszolút semmi. Lakást vesznek neki, és elúszik a lakás. Számára egyetlen valóság van: beszerezni és beadni az anyagot; „ez milyen anyag, milyen volt, neked milyen van...” és kezdődik az egész mindig előlről. A kábítószerfüggő emberek számára az anyag az élet.

*

A törvényeket politikusok alkotják, kicsit mindig utána kapaszkodva a valóságnak. A törvények, minthogy emberi alkotások, vitathatóak, megváltoztathatóak. Persze azok, akik a törvények végrehajtásáért és betartatásáért, illetve a törvényseggők elítéléséért, vagyis a szankcionálásért felelősek, nem vitatkozhatnak, nekik érvényt kell szerezni a törvénykönyvnek, alkalmazniuk kell a jogszabályokat. A demokráciában természetesen lehet személyes véleményük, de ha ez az egyéni értelmezés gyakran tér el a paragrafusoktól, az szerencsétlen, sőt kifejezetten káros helyzet, mert nagymértékben hátráltatja a bűnüldözést és az igazságszolgáltatást.

A törvénycikkek akkor jók, ha könnyen áttekinthetőek, egyértelműek, ha megfelelnek az adott kor szellemének, a mindenkori valóságnak, az erkölcsnek és a társadalom igazságérzetének. Ha túl sok az ilyen-olyan átformálás, a módosítás, az nemcsak a hétköznapi embereknek okoz gondot, hanem az ítélezőknek is, és gyengíti a jogbiztonságot, a rendőrség és a bíróságok iránti bizalmat.

A jogalkalmazó nem lehet zavarban, hogyan értelmezze az „írást”. A politikának ebben minden lehetséges eszközzel támogatnia kell. Néha azonban komolyan úgy találja az ember, „üvegseb törvény” meg egyéb jól hangzó szlogenek dacára, hogy politikusaink még a tőlük telhetőt sem teszik meg az általános tisztánlátás érdekében, és nem kibogozzák, hanem éppenséggel összekeverik a szálakat. A nyílt szókimondásnak, az egyenes beszédnek mintha maga a jogalkotó – illetve a személyiségi jogok nem igazán ésszerű, mint inkább álszent, körmönfont célzatú alkalmazása – volna a legnagyobb kerékkötője. Olykor mintha egyéni és szűken vett csoportérdekek hálójában vergődne napjaink igazságszolgáltatása. Nagy visszhangot kiváltott sikkasztási ügyek húzódnak el hosszú éveken keresztül, és érnek furcsa – ha viccelődni volna kedvünk –, mondhatnánk: mulatságos véget. Következésképp különösebben nem csodálkozom azon, hogy az igazságszolgáltatás dolgozói, bár rendkívül készségesnek mutatkoztak, óvatosan fogadták érdeklődésemet,

és beszélgetésünkben mindvégig megpróbálták kerülni az egzakt, tételes megnyilvánulásokat.

Amikor a rendőrség, saját megítélése szerint, kellő bizonyítékokkal felderített egy bűnesetet, azt vádemelési javaslattal átküldi az ügyészségnek, ahol az állam képviselője, az ügyész eljár a közösség, a társadalom védelme érdekében.

A Nógrád Megyei Főügyészség tehát a rendőri szakasz után kapcsolódik be az igazságszolgáltatás ügyfolyamába. A nógrádi ügyészek először 1994-ben emeltek vádat „visszaélés kábítószerrel” bűncselekmény tárgyában. Az adott évben maradt is ez az egyetlen eset, míg 1995-ben és 1996-ban nem vittek ügyet a bírósághoz; 1997-ben hat esetet regisztráltak. 1998-ban a vádemelések száma négyre mérséklődött, a következő évben viszont több mint háromszoros növekedés következett be, egészen pontosan: a bíróságnak átadott ügyek száma tizenhárom volt. Egy évre rá, 2000-ben 14, 2001-ben 22, 2002-ben 14 visszaéléses bűncselekmény ügyében emeltek vádat.

Érdemes lenne egyszer valakinek elgondolkodni azon, hogy a bíróság elé került ügyek száma és a kormányváltások között van-e valamilyen összefüggés, s ha van, miféle. 1994-ben a győztes Magyar Szocialista Párt a liberális szabad demokratákkal alakított kormányt, 1998-tól a Fidesz Magyar Polgári Párt, illetve Szövetség a Magyar Demokrata Fórummal és a Független Kisgazdapárttal kormányzott, s 2002-ben újra az MSZP-SZDSZ koalíció nyert, ami azt jelenti, hogy négyévenként változott a kormányzati stratégia, jelentős befolyást gyakorolva a kábítószerrel való társadalmi gondolkodásra, az egyéni hozzáállásra és igazságszolgáltató magatartásra egyaránt.

Az ügyészségi statisztikából hiányoznak a rendőrségnek pótnyomozásra visszaadott ügyek. Messzemenő következtetések levonására nem alkalmasak a rendelkezésünkre álló adatok, annyi azonban szembetűnő, hogy amióta dokumentálja ezt a bűnügy-típust az ügyészség, azóta szaporodnak a bűnesetek, esetenként ugrásszerűen. A kiugrások a nemzeti-konzervatív-keresztény kormányzati szakaszhoz köthetők, más szóval egy, a kábítószer-terjesztés és -élvezet visszaszorításában elszántabb és aktívabb drogpolitikai elmélethez és gyakorlathoz. Kitűnik az is, hogy a kormányváltások évében lényegesen csökkentek az esetszámok, ami a bűnüldöző szervek természetes reakciójával, az óvatossággal, a kivárással magyarázható.

A bűncselekmények szankcionálását a társadalmi munkamegosztás a bíróságokra bízta. A bírák csak akkor foglalkoznak érdemben egy ügygel, ha az ítélethez elégséges bizonyítékokat látnak. Ennek megítélése egyéni és társadalmi meghatározottságú egyszerre, tehát politikai és erkölcsi tényezők egyaránt motiválják. Egyébként a vádképességet mérlegelik a rendőrök és az ügyészek is, s mindig a legjobb meggyőződésük szerint kerül egy ügy a következő igazságszolgáltatási szakaszba. A rendőrnek érdeke a minél alaposabb feltárás, mert erkölcsi és anyagi elismertsége az ügynevezett vádképes ügyeinek a számától függ. A vádképességet az ügyész állapítja meg. De a következő szakaszban is előfordulhat, hogy egy adott ügyet eltérően ítél meg az ügyész és a bíró, jelesül az előbbi szerint vádképes a cselekmény, az utóbbi szerint nem.

A bíróságok háza tájáról nincsenek adataink. Balassagyarmaton a kollégiumvezető bíró nem rendelkezik aktuális információval a vádképes megyei kábítószeres

ügyekről. Decentralizált a statisztika. Annyit azonban megtudtam, hogy a „visszaélés kábítószerrel” bűncselekményben az első ítéletet 1995-96-ban hozták; s a kifejezetten Nógrád megyei ügyek eddigi száma tíz körül van; és jelenleg is folynak perek.

Nógrád megye egészében véve nem tartozik a bűnügyileg komolyan fertőzött területek közé, erősítik meg a rendőrségi állítást. Ritkák a nagy port kavaró bűncselekmények. A rendszerváltás utáni évek pásztói géppisztolyos, maffia-szerű leszámolója – ez volt Magyarországon az első ilyen jellegű bűneset – a ritka kivételek közé tartozik. Nógrádban a vagyon elleni bűncselekmények dominálnak, és jelentős mértékű a „megélhetési bűnözés”. Ez a szegénységből, az emberek kilátástalan helyzetéből következik. S miközben törvénytisztelő állampolgárként egyfelől elégedettek lehetünk szűkebb pátriánk bűnügyi jellemzőivel, látnunk kell, hogy a romló országos tendenciáktól nem mentes a mi régióink sem. Egyenesen fogalmazva: Nógrád megyében is drámai mértékben megnőtt – önmagához képest különösen – a bűnözés. A büntető bíró két okot említ ennek indoklásául: a nyitott politikai rendszert (vagyis ugyanaz játszódik le Magyarországon az eltelt másfél évtizedben, mint ami lejátszódott korábban Nyugaton) és a világútlevélek bevezetését (azaz megnyíltak a határok a tisztességtelen emberek, a szervezett bűnözők előtt is). S micsoda csúf grimasz: mindkét ok a polgári demokrácia térnyerésével kapcsolatos. Mintha éretlenek lennének a szabadságra, mintha bizonyos köröknek – ebből eredhet a passzivitásuk – érdekük lenne, hogy az egzisztenciális biztonságot veszített milliók megutálják a demokráciát. Bár felmerülhet olyan gondolat is, hogy az a politikai struktúra, amelyikben most él a magyar társadalom, igazi demokrácia-e. Bibó István-i megközelítésben biztosan nem, mert szerinte demokrácia ott van, ahol nem félnek az emberek...

Bíró beszélgetőpartnerem a kábítószerügyet a focihoz hasonlítja: mindenki azt hiszi, ért hozzá, következésképpen szenvedélyesen kritizál. A fogyasztás, a terjesztés, a kezelés és ítékezés témáit a politika bevitte a köztudatba, s az emberek többsége ezt követően már politikai szempontból foglalkozik velük. Ez is átpolitizálódott a végeláthatatlan pártcsatározások során, mint annyi más a mai Magyarországon. Esetenként nem is mindig a lényegről beszélünk, nem is mindig a probléma megnyugtató rendezésére fordítjuk energiáinkat, hanem ennek az átpolitizálással mesterségesen kialakított helyzetnek, ennek a torzképnek a fenntartására. Ahogyan a politikusok hozzányúlnak a drogtémához, azzal választókat lehet nyerni. Legalábbis így gondolhatja több politikus.

A hatályos magyar törvényi szabályozás nemzetközi jogi alapokon áll. A magyar állam csatlakozott az 1961-es New York-i egységes kábítószer és az 1971-es bécsi pszichotróp anyagokra vonatkozó egyezményhez, melyek előírják büntetendő cselekménnyé nyilvánítását a kábítószerrel való visszaélésnek. Ugyanakkor a magyar büntetőtörvénykönyv nem határozza meg a kábítószer fogalmát, s ennek egyenes következménye, hogy a szó használatában különbségek vannak. Általánosan elfogadott meghatározás azonban, hogy minden olyan anyag kábítószer, amely az agy, illetve a központi idegrendszer működésének befolyásolása által természetellenes változást okoz a szervezetben, és hozzászokást válthat ki.

A törvényi szabályozás változásait szakmai precizitással taglalja a kollégiumvezetőbíró. A „kábítószerrel visszaélés” bűncselekmény alaptörvénye 1978-ban született, ez a

IV-es törvény, s 1989-ig stabilnak tekinthető a Btk. Ekkor azonban felgyorsultak a politikai és társadalmi változások, és az átalakulás természetesen érintette a „corpus jurist” is. Még a kommunista időszakban megkezdődött a változtatás, a népköztársaság utolsó, Németh Miklós vezette kormánya által, és folytatta az első szabadon választott, rendszerváltó kabinet, Antall Józseffel az élen. A helyzettel függ össze, hogy a cselekmények minősítése nem bírósági, hanem jogpolitikai akaratra változott, és általában enyhültek a büntetések. Az országgyűlés – szükségszerűen és indokoltan – több mint négy tucatszor nyúlt hozzá a Btk.-hoz, s koncepcionalisan, tehát mélyrehatóan mintegy öt-hat esetben. Az 1978. évi IV. törvény jelenleg is hatályos, egyes fejezeteit azonban – például a gazdasági bűncselekményekről szóló 18. fejezetet – a törvényhozó teljesen átrajzolta. 1997-ben a jogpolitikában elkezdődött egy súlyosító – azaz szigorító – tendencia, mert szaporodtak a bűnesetek. Ez a szemlélet érvényesült a kábítószeresítés megítélésének a gyakorlatában is. A Btk. 1999-es tavaszi módosítása a büntetéskiszabást érintette: irányadóvá tette a középértéket. A bírák általában nem lelkesedtek érte, ugyanis adott esetben át kellett lapozniuk minden ítéletet, amely Magyarországon 1878 óta, a Csemegikódex, azaz az első magyar büntetőkönyv alapján megszületett, és egyúttal pluszindoklást is jelentett, mert a középértéktől való eltérést indokolni kellett. Addig viszont a törvényhozó által megszabott keretek között a legjobb tudása és belátása szerint, szabadon ítélezhetett a bíróság. Az újabb módosítás 2003 tavaszán történt, eltörölte a középértéket, és nagyobb teret adott az elterelés intézményének (eleddig csak a függők vehették igénybe).

A legfrissebb fejlemény, hogy az Alkotmánybíróság 2004. december közepén pár – egyes balliberális körök által enyhítésként ünnepeelt – parlamenti módosítást megsemmisített. E döntésből logikusan következik, hogy senkinek sincs alkotmányos joga a kábítószer-használathoz, a mesterséges mámorhoz. És talán mondani sem kellene: az alkotmánybírósági állásfoglalást igen fanyalogva fogadták a szabadgondolkodású társadalmi-politikai körök, s dühükben megpróbálták kikezdeni a legfőbb társadalmi testület kompetenciáját és pártatlanságát.

A jogászokkal folytatott beszélgetéseimben szóba került, hogy a Btk.-ban tapasztalható enyhülés és szigorítás tendenciái az éppen regnáló kormányok jogfilozófiai és jogpolitikai gondolkodásából következnek. Az egyik meghatározó politikai erő szerint a társadalom érdekei állnak a középpontban, ezért a közösségi értékeket nem sérthetik a személyiségi jogok és a személyes törekvések, a másik fél szerint viszont az egyéni szabadságjogok helyezendők előbbre. Beszélgetőtársam véleménye szerint koránt sincs olyan nagy különbség a két fél kábítószeréről alkotott felfogása között, mint amilyent a közvélemény feltételez és hangoztat, legfőképpen a szenzációhajhász média gerjesztő rohamai következtében. Az igazán veszélyes bűncselekményeket mind a szociálliberális, mind a konzervatív-keresztény oldal kormányzata életfogytiglannal bünteti.

Őszintén taglaltuk az ítélezés problémáit, mindazonáltal úgy éreztem, kerek pereg fel kell tennem a kérdést: hogyan látják helyzetüket a bírósági dolgozók, milyen gondokkal kénytelenek nap mint nap megküzdeni a bírák?

Feleletkezdésként képszerű választ kaptam: a bírósági alkalmazottak a paragrafusok által gúzsba kötve, a politika, a közvélemény és saját maguk lelkiismeretének örlökövei között egyensúlyozva cselekszenek. Hétköznapi szinten fogalmazva,

arról van szó, hogy a sokszori módosítások következtében szinte átláthatatlan a törvényi szabályozás – és a legnagyobb gondot éppen ez jelenti. Ma kevesen ismerhetik teljesen a szabályozást, ezért állandóan mankókra kényszerül az ítélkező. A jogállamiság egyik eleme, hogy a cselekmény megítélésében az elkövetéskor hatályos törvényt kell alkalmazni, csak hogy figyelembe kell venni a jelenkori szabályokat is, mert ha az elbíráláskor a cselekmény nem minősül bűnnek, vagy kedvezőbb elbírálás alá esik, akkor az utóbbi szempont szerint kell ítélkezni. A törvény több típusú magatartást fogalmaz meg, például: kábítószer behoz, fogyaszt, természet stb., s ezekhez a cselekvésekhez differenciált büntetéstételeket rendel, tehát ezeket is pontosan kell meghatározni. Más megítélés alá esik, ha 18 éven alulinak adnak át kábítószer. Az eseteket össze lehet vonni többrendbeli cselekménnyé, s így már halmazati, tehát súlyosabb büntetés szabható ki. Mindebből látható, a differenciálás jó is, meg rossz is, hiszen számos értelmezési kérdést vet fel, és máris megvan a feszültség az igazságszolgáltatás résztvevői között. Látni kell mindenkinek, fogalmazza meg a bíró (is): a kábítószer-kereskedelem óriási üzlet, és az ügyekben sajnálatosan sokszor háttérben maradnak az igazi terjesztők, a nagy bűnösök.

A kollégiumvezető-bíró két kábítószeres ügyben ítélkezett eddig. Igyekezett a legjobb teljesítményt nyújtani, ami másképpen fogalmazva azt jelenti: eljárása bravúros alkalmazkodás volt, egyfajta – drótháló nélküli – kötél tánc. A díler kapta a legsúlyosabb büntetést, három év börtönt. A fogyasztó fiatalokat próbára bocsátotta. Az ítélet megfelel a társadalom igazságérzetének: igazi fenyegető veszélyt valóban a terjesztés jelenti, míg a fogyasztó sokak szemében áldozat.

A büntető bíró – s véleménye szintén sokak felfogásával megegyezik – nagyon szerencsétlen dolognak tartaná, ha bizonyos kábítószereseket legalizálnának, mert akkor megítélése szerint (is) növekedne a fogyasztás, illetve ő sem rokonszenvez azzal a kormányzati megoldással, hogy mind több adóforintot fordítanak a kábítószeresek kezelésére.

Fogytán a szónak, megtudakoltam, mi a bíró személyes szakmai kívánsága. Válasza logikus, mindamellett kézenfekvő: nagy szükség lenne a minél határozottabb és egyértelműbb szabályozásra, a stabilabb Btk.-ra. Olyanra, amely két év (!) múlva is gond nélkül hatályos.

Végül beszélgetőpartnerem nem hallgatta el fájó tapasztalatát sem: a bíróságokkal szembeni – esetenként nagyfokú – szociális bizalmatlanságot; ezért nem is kívánta, hanem kifejezetten kérte: bízson a társadalom jobban a bíróságokban.

*

A díler-történetek mögött – legalábbis szűkebb pátriánkban – sokszor ugyanolyan családi tragédiák húzódnak meg, mint a drogfogyasztókéban. Személyüket és tevékenységüket, a dolog természeténél fogva, a legnagyobb titok övezi. Rendszerint csak sejteni lehet, bizonyos külső, illetve viselkedési jelekből, hogy valaki közejük tartozik. S ha már valami biztosat is tudunk a dílerről, akkor neki régen rossz: elcsúszott a banánhéjon...

Jó eszű, gyors beszédű, sármos férfi, túl az ötvenen is. Évtizedekig megszállottan gyűjtötte a női skalpokat. Mindenáron be akarta bizonyítani, legfőképpen talán önmagának, van olyan, mint más... akár külön is. Jól jövedelmező italboltot vezet, forgalmas helyen. Vidéki lányt vett feleségül, tanárnőt; van egy húsz év körüli fiuk. Gondtalan, boldog... lehetne... ha egyetlen szemefénye, örököse: a „kisfia” nem

szokott volna rá a kábítószerre. Mindent megadott a srácnak, ezért ma már minden beavatkozás – fejmosás, apai szigor, könyörgés, ajándék, pénzigéret – hatástalan. Semminek sincs fogantatja. Bár olykor, mintha... Időnként a fiú elhiteti a szüleivel, a drog már a múlté. Csak amikor az apa elmegy a spiritiszta beszélgetésekre – úgy két-háromhavonta rendszeresen „elbeszélget” halott édesanyjával vagy az öran-gyalával –, akkor dől össze a hazug ábrándvilág. A szellemek ugyanis – ezt minden spiritiszta hirdeti – nem hazudnak. Otthon persze a fiú először tagad, végül beis-meri, továbbra is él a szerrel. És ez így megy évek óta. Pedig sokra vihetné a gye-rek. Megvannak hozzá az eszközök: a normális családi háttér, a pénz és minden más anyagi; a szülőktől örökölt intelligencia és ész, megnyerő megjelenés. Csak hát tanulni kellene. Hosszabb ideig azonban nem tudja lekötni a figyelmét semmi, csupán az eltitkolt „csodaszer”. Friss és kicsattanó lehetne, akár az alma, a drogos fiú azonban gyakran fáradt, erőtlen és kedvetlen. Zörög rajta a ruha, szárad a bőre. Huszonkét évesen fogást talált rajta az öregedés.

Huszoneves fiatal emberek, ugyanazon a lakótelepen laknak, ugyanabba az is-kolába jártak pár év különbséggel. Ők hárman egy galerit alkottak. Tipikus, két-gyermekes lakótelepi családból valók. Az egyik édesanyja eladó a zöldséges bolt-ban, a másiké könyvelő, a harmadiké úgynevezett főfoglalkozású anya. Az apák több-kevesebb sikerrel keresik a pénzt, elég sűrűn szünik meg a munkájuk; az egyik üveggyári munkás, egy ideje éppen munkanélküli, a másik szabadúszó fény-képész, a harmadik háztartásigép-szerelő, amolyan ezermester. A srácokat az una-lom és a buli hozta közel egymáshoz. Hét végén kitörtek a panellakás szorításából, és királynak érezték magukat. Megkóstolták a füvet, majd jött a többi: a bélyeg, a tableta, a heroin. Aztán valaki – minthogy látott a fiúkban fantáziát –, felajánlotta nekik, természetesen külön-külön, a drogterjesztés lehetőségét. Mindhárman elfo-gadták. Ügyesek voltak, jól kerestek, gyarapodtak. Minimálisra korlátozták saját fogyasztásukat; mindig tudták, mit mikor, miért vesznek be, a terjesztésre össz-pontosítottak. Három évig ment az üzlet simán. Akkor az egyikükre valamiért felfigyelt a rendőrség. Nem szóltak, csak körülötte forgolódtak, s így kerültek látó-körbe a barátok is. A fiatalok kezdték egyre rosszabbul érezni magukat. Tavasszal történt, péntekre virradóra. A dílerék gépkocsijukkal végigszántották az egyik gyár tizenöt méter hosszú díszkerítését, majd nekiütköztek egy vasbetonoszlopnak. Ripityára tört az autó. Az emberek azt beszéltek, intézkedni akaró rendőrök elől menekültek, alkalmasint óránként 130 kilométert meghaladó sebességgel, át a vá-ros főutcáján. Az összetört autó láttán hihetetlen, hogy csak egyikük számára feje-ződött be a földi pályafutás. Ketten felépültek, igaz, teljes értékű ember már egyi-kük sem lesz. Az egyik fiatal ember mind a két lábára lebénult, és a jobb kezét sem tudja akarata szerint mindenre használni; a másiknak szép, ifjú arcát csúfította el az ütközés, és jól észrevehetően húzza a bal lábát.

Egy harmadik eset... A büszke szülők élsportolót kívántak faragni a fiaikból. Nem látszott akadálya. A valamikor jól focizó apa gyerekeit a sízés vonzotta, és helytálltak országos versenyeken is. Rendszeresen az élmezőnyben végeztek, egyi-kük még korosztálybajnokságot is nyert. Versenyekre elkísérve a fiait, az apa nem ivott. Később pótolta. Túl jó, túl népszerű orvos volt. Az ajándékba kapott márkás italokat végül is valakinek meg kellett inni. Foglalkozási ártalomként lett az alkohol rabja. Hosszú ideig tudta leplezni. De az idő, a rendszeresség és a mennyiség elvégezte

a maga dolgát. Az adjunktus úr alkalmazásának huszadik évfordulóját még megünnepelte a kórházi osztály, jó fél év múlva azonban útilaput kötöttek a talpára. Háziorvosként dolgozott tovább. Két hónap múlva piás ügye kerekedett. A kollégák segíteni akartak rajta, és állandó ügyeleti helyettesítéssel bízták meg, remélve, a készenlét leszoktatja a túlzott italozásról. Vágyálom maradt. Az orvosnak el kellett hagynia a családját, a megyét. Egy év múlva azonban visszakönyörögte magát a régi ügyeletbe. Akkor már súlyos beteg volt. S továbbra is párhuzamosan futottak az események. Ahogyan az apa egyre lejjebb csúszott a hierarchiában és a mindennapokban, úgy kanászodtak el a fiai, s egyre gyatrábban síeltek, míg végül felhagytak a versenyszerű sporttal. A tehetségesebb, a kisebbik fiú zuhant mélyebbre. Még aktív versenyző korában italfogyasztáson kapták, az LSD-bélyegek árusítását viszont nem tudták rábizonyítani. Az ismerősök körében ekkor kezdték emlegetni az alma és fája közmondásos hasonlatot. A fiút valahogyan beszervezték dílernek, s kiváló családi indíttatásának és kiterjedt sportos kapcsolatainak köszönhetően, gyorsan és jól illeszkedett be a terjesztőhálózatba. Tekintély lett, helyi viszonylatban mindenképpen az. A banánhéj azonban ott hevert az ő lába előtt is, és tudjuk, ha az a héj ott van, akkor azon egyszer el is csúszik az ember. Két és fél év börtönbüntetést mértek a gyerekre. Nem sokra rá az apa halálhírét hozta a megyei újság. Nem volt még hatvan. De micsoda blamázs volt az a temetés! A díler fiút rabomillal hozták a helyszínre, egyenesen a büntetés-végrehajtási intézetből. A ravataltól kissé távolabb, két smasszer közé ültették le, összebilincseltek kezekkel. Népművelő, pedagógus édesanyja méltányosságból annyit elért, hogy a szertartás után tíz percet beszélgethetett vele a rabkocsiban.

Szerencsésebbnek mondhatják magukat azok a fiatalok, akiknek ügyében felmentő ítéletet hozott a Salgótarjáni Városi Bíróság. Tanulságos, napjaink társadalmi-politikai-igazságszolgáltatási bizonytalanságára jellemző az alábbi ügymenet: „Az első rendű vádlottat, S. Zoltánt és a harmadrendű vádlottat, B. Gábort egy-, illetve kétrendbeli kábítószerrel visszaélés vétsége miatt a bíróság egy évre próbára bocsátotta mint fogyasztókat, míg a másodrendű vádlottat, P. Tamást felmentette a kábítószerrel való visszaélés büntetése miatt emelt vád alól... Bizonyított tény, hogy eltérő környezetben és eltérő mennyiségben mindhármuk lakásán és autójában találtak elenyésző mennyiségű kábítószeret. Az elsőrendű vádlott elfogásakor háromfajta drog volt nála, melyről állította: 18 ezer forintért Budapesten vette, saját fogyasztásra a több adag kábítószeret. A bíróság ítélete szerint lehetséges, hogy S. Zoltán értékesíteni akarta a szert, de mindez nem nyert bizonyítást. A vád szerint 2002-ben P. Tamás ismeretlen helyen, ismeretlen személytől, ismeretlen eredetű kábítószeret vásárolt, melyet később S. Zoltánnak terjesztés céljából átadott, ő pedig a drogot a lakásában tartotta. A bíróság rámutatott: a nyomozó hatóság nem vizsgálta, hogy valós lehet-e B. Gábornak az az állítása, hogy S. Zoltán és P. Tamás több tucát alkalommal, összesen mintegy 100–150 ezer forint értékben ingyen adott át neki marihuánát, s azt ő fél év alatt elfogyasztotta, noha saját vallomását alapul véve az majdnem három évre elegendő lett volna. Ráadásul B. Gábor az első öt kihallgatáson még tagadta, hogy kapott volna S. Zoltántól kábítószeret, illetve, hogy tud arról: a barátja terjeszti is a drogot; majd később az ellenkezőjét vallotta, s a változtatásnak nem adta indokát. Az ítélet szerint nem lehet kizárni, hogy az első és a harmadrendű vádlott foglalkozott kábítószer-terjesztéssel, de kétséget kizáróan

megállapítani sem, mert bár a vádlottak védekezése nem volt mentes ellentmondásokról, a terhelő vallomások sem hitelesek, s ezért konkrét bűncselekmények elkövetése nem bizonyítható.”

*

Neve van a szakmában, nem csak szűkebb környezetében. Sokan köszönhetik neki megváltozott – szebb és jobb – életüket. Dr. Kadosa Ildikó, a balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház addiktológiai és rehabilitációs osztályának vezető főorvosa tapasztalata több évtizedes, szakértelme és véleménye megkerülhetetlen. Az addiktológiai fekvő részleg 75 ágyas, kihasználtsága éves viszonylatban hullámzó, de mindenkor jelentős. A beutaltak között általában egy-három személy a kábítószerbeteg. A főorvos asszony adatai szerint a magyar lakosság 8,6 százaléka alkoholbeteg, a drogbetegek száma viszont ismeretlen, mert – mint másoktól is hallhattuk – a kábítószeresek nem szívesen jelentkeznek az egészségügyi ellátásban. Az alkoholbetegek számát a Jellinek-formula szerint számolják ki, vagyis a májzsugorban elhaltak száma szerint. Ilyen viszonyítási alap nincs használatban a drogbetegekre vonatkozóan.

– *Mind az alkohol-, mind a drogbetegek kezelése tetemes összegbe kerül. Tapasztalata szerint mennyibe?*

– A drogbetegek kezelési költségét pontosan nem ismerem, de feltételezem, nem haladhatja meg az alkoholbetegét, mivel az utóbbiak általában jóval idősebbek, és sok szövődményük van, s ilyenkor a kezelésük már igencsak költséges... A betegek aktív felvételét az úgynevezett HBCS alapján finanszírozza a társadalombiztosítás, vagyis a diagnózistól függően állapítják meg a kórház számára térített összeget, amely bizonyos idő elteltével változni szokott. A megállapított összeg a minimális ápolási időtől – alkoholfüggőség esetén ez négy nap – a felső határnápig – ami negyvenöt nap – ugyanaz, jelenleg 75 353 forint egy ápolási esetre. Ehhez hasonlóan, itt négy naptól hatvan napig, a drogbetegéért is fizetnek térítést, de ez kisebb összeg: 68 314 forint. A rehabilitációs ágyon naponkénti finanszírozás történik, szakterülettel függően; ez az összeg az addiktológián naponta 6 240 forint.

– *Ezt az adófizetők pénzéből fizetik, holott ez „önként vállalt” betegség. Ön szerint nem visszatetsző dolog ez?*

– A betegek gyógykezelése nem az adófizetők pénzéből történik, hanem a társadalombiztosítás finanszírozza. Magyarországon azt is gyógykezelik, aki semmiféle biztosítást nem fizet, mert az ellátás állampolgári jogon jár mindenkinek... Ami pedig az „önként vállalt” betegség gondolatát illeti, nem vezet sehova, minthogy a betegségek jelentős része önként vállalt. Például a dohányzásból eredő hörghurut, tüdőrák, érszűkület, a kövérségből eredő cukorbetegség, magas vérnyomás, a túlhajtott életmódból, a kielégíthetetlen szerzési vágyból következő különböző lelki és keringési betegségek, akár az infarktus, a laza nemi erkölcsből következő nemi betegségek és életveszélyes szövődmények, a túlzott sportolásból eredő ficamok, törések... Remélem, ezután belátja, mit jelent az „önként vállalás”... Úgy vélem, mindenkor a társadalom teherbíró képessége és szemlélete szabja meg, mit tud vállalni tagjai érdekében.

– *Hogyan kezelnek ma egy kábítószerfüggőt? Miből áll a kezelés?*

– Beszéljünk inkább a drogfüggőkről, mivel a kábítószeresek csak a drogok egy részét jelentik. A drogbetegek túlnyomó része ambuláns kezelésben részesül, ha egyáltalán fordul valahová. A gyógykezelés a fogyasztott szerektől függ, tehát nem

általános. A kezelés lehet önkéntes, vagy úgynevezett elterelés hatósági kezdeményezésre. A drogfogyasztónak orvosi vizsgálat alapján kell drogambulanciára, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatásra járnia. Az elterelésért a térítést a TB vállalja. A rendelet szerint, úgy emlékszem, hétezer forintot fizet az államkassza egy személy után abban az esetben, ha fél éven át kéthetente megjelenik az illető személy a két-két órás foglalkozáson. Az idő rövideje miatt még nem ítélték meg, mennyire hatékony gyakorlat ez. A bíróság egyébként csak azt kérdezi, hogy az illető az előírás szerint járt-e a számára előírt találkozásokra.

- *Praxisában számos súlyos és tragikus eset is előfordult. Ön szintén azt tapasztalja, hogy egyre fiatalabb korban nyúlnak tiltott szerekhez az emberek?*

- Az eddigi legfiatalabb Nógrád megyei betegem 12 és fél éves volt. Budapesten a VIII. kerületben már drogfogyasztók lehetnek akár nyolcévesek is. Az általam vezetett osztály betegtörténete szerint általában 15–17 éves korban kezdik a drogfogyasztást, és 20–24 éves korban kerülnek hozzánk, néha harmincas éveikben, s fiúk-lányok vegyesen. Nagy részük egészségesen született, bár a családi háttérük sokszor, főleg lelkiileg, igen károsító. Némelyik még főiskolára, egyetemre is jár. Ők jelentik a jövőt. Nem sajnáljuk a pénzt semmilyen emberi lénytől, aki rászorul, bármennyire is kilátástalan a kezelésük... Nem gondolja, hogy értük, a drogbetegéért is kell áldoznia a társadalomnak... a magunk érdekében is?

- *Az utóbbi időben kezdenek emlegetni egy hatásosnak mondott ellenszert: az ibogát. Egzotikus növény, bennszülött törzsek alkalmazzák, állítólag könnyen, mellékhatások nélkül szoktat le a kábítószerrel...*

- Nem ismerem az iboga növényt. Magam csak olyan szert alkalmazhatok, amely az orvosi gyakorlatban engedélyezett. A drogok között sokféle hatású szer van, ezért azt gondolom, hogy egyféle növény, nevezetesen az iboga csak bizonyos esetekben hathat.

- *Egyes társadalmi körök propagandát folytatnak a drogok közötti különbségek elfogadtatásáért, sőt némelyik használatának törvényesítéséért. Az orvos hogyan tesz különbséget könnyű és nehéz drog között?*

- Orvosi szempontból nincs könnyű vagy nehéz drog, ez laikus fogalom. A fű hatóanyagának, a kannabisznak is van receptora az agyban, s ugyanúgy közvetlen módon hat, mint számos más drog. A kannabisz egyszeri hatása sokban hasonlít az ittasságra, ezért a közlekedésben is igen veszélyes. A tartós kannabisz fogyasztás ugyanakkor az első állomást jelentheti az egyre súlyosabb drogkarrierben, bár nem feltétlenül. Tartós fogyasztása személyiségkárosodást, a tanulási folyamat zavarát okozhatja, és egy-két év alatt kialakulhat az a motivációs tünetegyüttes, az érdektelenség. Tehát senkinél sem kívánatos a fogyasztás, a tanuló ifjúságnál a legkevésbé.

- *Úgy értsen tehát, hogy a marihuana legalizálása ellen foglal állást?*

- Visszakérdezek: nem elég az alkoholizmus népbetegség szintű elterjedtsége; nem hal meg elég ember a dohányzás következtében?... Miközben egyre csökken a születésszám... Ezek után én is megkérdezem: Ön legalizálná a marihuánát?...

*

Egy nyugdíj előtt álló tanár „prüszkölései” - avagy akinek már nincs veszíteni-valója:

- Iskolánk a legutóbbi időkig a „béke” szigete volt. A tanulói rendbontások nem lépték túl a hagyományos kereteket, 2002 óta azonban csaknem havonta, szinte

menetrendszerűen történnek rendkívülinek nevezhető események. Tanártársaimmal egyetlen nap sem lehetünk biztosak abban, hogy megússzuk plusz idegesség nélkül. Azt jóval régebbtől, karakteresen legalább egy évtizede tapasztaljuk, hogy évről évre gyengébb felkészültségű gyerekek jelentkeznek továbbtanulni az iskolánkba. Sok tanulónk olvas döcögősen, hadd ne mondjam: makogva, sok ír ákombákomokkal, rengeteg helyesírási hibával, és sokan számolni sem tudnak a kívánt színvonalon. Persze bánná is az ember, ha nem nálunk kéne nekik megtanulni valamilyen szakmát, vagy nem itt kellene leérettségizniük. Türelmetlenek a diákjaink; szinte szünet nélkül szövegelnek, akkor állnak fel a székről, amikor akarnak, padot cserélnek az órán, a besózottak sétafikálnak, papírgombócokkal, néha tízórai maradékokkal dobálják egymást, némelyikük nyerít, kukorékol, böfög, s van, ki káromkodik, trágár szavakat szajkóz merő jópofaságból. Az óra nagy része fegyelmezéssel telik. S alig van foganatja. Talán egy-két percig, legyen ötig, aztán kezdődik az egész előlről. Ha az egyik abbahagyja, kezdi a rendetlenkedést a másik. Ha a nevelő szaktanári figyelmeztetőt ír be a naplóba, legtöbbször a vállát vonogatja: „na és, akkor mi van”.

Hasonlókat tapasztaltam sok szülő esetében is. Nem mondhatom, hogy a többségnél, mert a szülők szinte alig törődnek a csemetéik iskolai tanulásával. A szülőértekezletekre jó, ha eljön az egy harmaduk. S eredménytelenek a havi fogadóórák is. Pár szülő veszi csak a fáradságot, hogy tiszteletét tegye az intézményben, jóllehet kínosan igazodunk a környékünkön szokásos, általános munkaidő-gyakorlathoz.

A gyerekek egy része nagy kedvvel nyelvel a tanárral, mert a visszabeszélést, a „jogvédelmet”, azt kiválóan megtanulta, csak a kötelességek ismerete, teljesítése nem smakkol. Emlékezetem szerint régen nem így volt, akkor számítottak a dolgok, akkor hathatós segítség is adódott, a rossznak volt érdemleges következménye. Most jobbára a szócséplés megy, költséges és teljesen fölösleges levelezgetés folyik a szülőkkel, a különböző hivatalokkal, hatóságokkal. Marékkal dobjuk ki a pénzt az ablakon. Rontja a helyzetet, hogy a fegyelmi eljárással sem tudunk megfelelő hatást elérni, mert a hasonló képzést folytató tanintézmények nem szívesen veszik át a nehezen kezelhető gyerekeinket. Egy kivétellel, mindegyik partnerünk felmondta az évekkorábban kötött szerződést... Régen egy-két gyerekre sütöttük rá a bélyeget: nehezen kezelhető, manapság meg... De hagyjuk... Úgy szaporodnak ezek, mint a gomba... És a lányok sem jelentenek kivételt.

Úgy látom, nincs hatékony fegyelmezési-nevelési eszköz a pedagógusok, az iskola kezében. De azt hiszem, a szülő kezében sincs. Nagyon sok papa és mama ugyanis állandó munka nélkül, létbizonytalanságban, segélyekre szorulva él, helyesebben mondva: vegetál. Következésképpen a szülő elvesztette tekintélyét a gyermeke előtt, de – s ez legalább akkora baj – saját maga előtt is... elvesztette az önbecsülését. Kényszerpályán téblábol, szenved, vergődik... és reménykedik élete jobbra fordulásában... Mint a társadalom nagyobbik része... S ezzel a kör bezárult. Ma már úgy látom: ha nem javul a környék szellemi, kulturális színvonala, akkor nem is fog lényeges változás bekövetkezni a mi vidékünkön soha. Akkor marad továbbra is a kín, a le- és az elmaradottság, az egymásra mutogatás.

Amit mondtam, nem igazán csak a magam nevében mondtam. S továbbra is fogalmazhatnék a kollégáim nevében, ha lenne felhatalmazásom... Szóval nem érzem, hogy az önkormányzatok eredményesen tudnak hatni a problémás gyerekekre.

Pedig vannak törvényeink, ám a törvény legtöbbször írott malaszt marad. Valami miatt, valamiért. Felmérések híján csak találgathatunk... Annyi azonban bizonyosnak mondható: az oktatás minden résztvevője több és határozottabb támogatást vár el a nagypolitikától, és nagyon rosszul éli meg egy fals szokásrend, egyfajta fordított világ létrejöttét mind az iskolákban, mind a hivatalokban. A pedagógusok – de ide vehetnék más társadalmi szereplőket is – ezeket a gondolataikat azonban nem képesek nyilvánosan kommunikálni, részben azért, mert a médiák és az újságok érdektelenek, részben és főként pedig egzisztenciális félelmeik miatt... Szerintem a demokrácia nem fejetlenséget, nem rendetlenséget jelent, a szabadság nem korlátlan szabadságot. Magyarán kimondva: a demokráciában is a nagymamának kell eltenni a befőttet, és nem fordítva... Ez a kiinduló alap, ehhez kell igazodni... Ez csak egy diktatórikus rendszer árnyékában furcsa... Csak addig nehéz, amíg az ország vezetői inkább egymással foglalkoznak, mint velünk és főleg értünk, amíg vajúdik a szép, új világ. Addig a társadalom nagyobb részében a bizonytalanság az úr, ki szóljon az értelem, a hagyományos értékek mellett? Merjen-e szólni valaki? Széllal szemben... De ha hiányzik a szókimondó bátor és igaz, akkor ki szerez érvényt erkölcsnek és jognak; ki követeli meg a becsületes, a tiszta és szép életet?... Mert bizony követelni kell. Kellene! Követelmény nélkül nincs iskola, nincs nevelés, nincs egészséges társadalom.

Engedelmeivel most pedig feltalálom a spanyolviaszt, azonfelül egy kicsit moralizálok: munka kellene az embereknek. Minden embernek, akinek az egészsége és a kora engedi. Visszaállítanám a megélhetés és az érvényesülés eredeti forrását: a tudás, az ész és a kéz hatalmát, s üldözném a szofisztikus, haszonleső ügyeskedést, a bocsánatosnak feltüntetett hazudozást, a másik ember tudatos félrevezetését. Na és a munkát tisztességesen megfizetném, hogy ne csak családot lehessen a bérből tartani, hanem felfrissülni, kirándulni, sportolni, nyaralni, üdülni és félretenni is – nehezebb napokra – lehessen belőle.

Iskolánkban folyamatosan nő a sokszorososan hátrányos helyzetű, rendkívül ingerszegény családokból érkező tanulók száma. Óriási türelem kell hozzájuk. Ezek a gyerekek nem szoktak hozzá az érvelő beszédhez, a higgadt beszélgetéshez. Majdhogynem csak az erő hatalmát ismerik. Azt hiszik, mindig annak van igaza, aki közöttük a lehangosabb, vagy aki fizikailag erősebb. Ne csodálkozzon! Ilyen világ veszi körül őket. Ebben a közegben a kulturált, jobb érzésű emberek különccé válnak, s veszít értelméből a normális élet.

Az utóbbi két-három évben rendszeresen hallgattunk előadásokat a kábítószerfogyasztásról. Nagyon időben jöttek a felvilágosítók, mert tavaly a kábítószerből már botrány kerekedett. Addig csak sejtéseink voltak... Ez kényes téma, nem fejezheti az ember, nehogy problémái származzanak belőle. Akadnak ugyanis, akik szívesen nagyobbítgatják a történeteket, vita esetén pedig a tanár ellen fordulnak és röhögve elmeszelik... Szóval 2004 tavaszán megtörtént az első kábítószeres botrány, pár hétre rá pedig egy másik, majd még egy. Három a magyar igazság. Fű és alkohol együtt. Olyan dolgok kerültek akkor elő, amelyenkről még álmodni sem mertem. Persze nem is kellett. Más idők voltak... Hiszi, vagy sem, nem irigylem fiatal kollégáimat. Ha rágondolok, mit kell még kiállniuk... Előfordulhat, hogy motozás után lehet majd belépni a mi iskolánkba is.

Globális problémának érzem: értéket és mértéket veszített a világ (!), az emberek magukra maradtak (!), tobzódik az önzés, a hedonizmus (!), élesen szétszakadtak a

társadalmak, horizontálisan és vertikálisan ugyanúgy! A maroknyi, mérhetetlenül gazdag ember „gorillákkal” védi pozícióit és vagyonát, miközben rossz a lelkiismerete, mert tudja, miként gazdagodott meg, s fél. A többiek meg nem értik, mi végre az a határtalan anyagi jólét, mire föl az ő meglopásuk, kisémmizésük, s nem értik, miért nem tehetik ezt szóvá. Mi marad nekik valódi érdekvédelem és széles nyilvánosság híján, megfosztva a hatékony véleményformálás és a reálisan biztató életalakítás lehetőségeitől? Marad, hogy egyre stabilabban belebetonozódnak a testi és a szellemi mocsokba, és gyönyörrel szétárad bennük a nihil.

Soha nem gondoltam volna, lesz idő, amikor üres frázisnak érzem, ha diákjaimat a tanulásra nógatom. A tanításra esküdtem fel... mint a mind méltatlanabb körülmények között gürcölő egészségügyi dolgozók a gyógyításra... Bár még hiszek a tudás életsorsot formáló, jobbító erejében – és hinni is fogok, mert hit nélkül nem élhet a pedagógus –, de egyre kevesebb konkrét példát látok rá magam körül. Jobbára azt tapasztalom, hogy az egzisztenciateremtésben az ismeretség, a haveróság és komaság, a párthoz való tartozás, a kirakat-szépség és a tudj’isten miféle külön szempont számít még, és legfeljebb utoljára veszik tekintetbe a megszerzett tudást, a szakértelmet. Tanítványaim megérzik, ösztönükkel is, valami nincs rendben a társadalmunkban, s ez lecsapódik náluk. Hiszem, ezért olyanok, amilyeneknek nem szeretjük őket. Zömükben ezért nem munkál pozitív elhivatottság, értelmes orientáció. Nincs lelkesítő jövőképük. Ezért annyi az agresszív, deviáns, drogozó ifjú. Ezért lenne szükséges újragombolni a nagykabátot!

Sok előadást hallottam már a drogozásról, sok riportot olvastam és láttam a médiában. Sokszor éreztem, hogy nem ásunk le eléggé a mélybe, a problémák gyökeréig. Mintha attól tartanánk, valami szörnyűséges dologra bukkanunk, és ki kellene mondani. A felszín „csiklandozása” pedig szimpla pótcselekvés. Ezzel nem lehet megállítani vagy visszaszorítani a kábítószeresedést. De úgy sem lehet, hogy politikusaink nem lépnek fel határozottan és következetesen ellene. Való igaz, nem a fogyasztókra kell zúdítani az ösztözet, legtöbbjük szerintem is áldozat, és jóra való ember. A dilereket kell tüzzel-vassal üldözni, és – hogy legyen visszatartó ereje – példásan megbüntetni. A politikusoknak nem szabadna fedezéket nyújtani a bűnösöknek, azoknak a nagy pénzembereknek, akik a kábítószerüzlet mögött dölyfölnek. Nem szabadna, hogy a pénz zsebre tegyen mindnyájunkat. Az csak a dühöt, az elkeseredést, a reménytelenséget táplálja az emberekből, és végzetesen meggyengíti a köztük lévő kohéziót. Babits verssora örök érvényű: „vétkesek közt cinkos, aki néma.” Aztán igaznak érzem az olyan közhelyes közmondásokat is, mint: a nagy halak megeszik a kishalakat; a fejtől büzlik a hal; ne szólj szám, nem fáj fejem.

Nem hiszem, hogy szüksége lenne a társadalomnak újabb drogok legalizálására. Történt, ami történt. Legalább most vonjuk le a tanulságot Noé apánk történetéből. Mi értelme volna a bor, a cigaretta, a kávé mellé további tudatmódosító szereket hivatalossá tenni? Nincs rá pénze a társadalomnak. Nem vagyunk gazdagok. Ne tetézzük önszántunkból a bajt.

Szánom a megtévedt embereket; betegek, a legaljasabb és legocsmányabb kórtól fertőzöttek. Felháborít, hogy vannak, akik az eddiginél is jobban ki akarják használni a gyengébb akaratú honfitársainknak a szerencsétlenségét, és a füvezés állami engedélyezése mellett kampányolnak. Azt hirdetik, hogy a megbotlott emberek védelméért

mennek ki tüntetni. Ezt Tartuffe-i magatartásnak tartom. Fellelésük mögött önző, anyagi érdekeket gyanítok, alattomos haszonélvezők. Az egyéni szabadságjogok pajzsa mögött tündökölnék. Különben is gyakran érzem úgy, hogy a személyiségi jogokra való hivatkozás pusztán ürügy egyesek száján, bizonyos bűnös szándékok vagy bűnök leplezésére. Ez a varázsszó például a karhatalmista gyilkosok védelmében. Törvényeink nem engedik, hogy nyilvánosan néven nevezzük a kommunista manipulátorokat és kiskirályokat, mondván sértené a jó hírnévhez való jogukat... De mondja meg: lehet jó hírneve annak, aki okkal és ok nélkül internálta, börtönbe zárta vagy akasztófára küldte politikai ellenfeleit, aki haszonlesésből családokat tett tönkre?... Persze abban az időben ők hánytak a személyiségi jogokra, most pedig ezek védik meg őket, a sárba tiprókat. Mondják, ez a demokrácia. El is fogadnám, ha nem látnám, hogy ugyanolyan jól, egyesek még jobban élnek belőle, mint a diktatúrából. S hogy másik példát is hozzak: egyes politikai sakkmesterek fittyet hánytak a személyiségi jogra, ha politikai ellenfelüket kell bemocskolni, akkor sikítanak, ha a saját magukról van szó. Úgy spekulálnak, hogy a bírságot majd csak kifizeti egy pénzes támogató. Az a fontos, hogy gyanút keltettek, amiből talán politikai tőke is kovácsolható. A piszkos játékokra mindig találni jelentkezőt és nyilvánosságot. Ezért lehet sztár a mai Magyarországon a Való valag – pardon: világ – című valóság show Senki Jancsija, Nulla Pistája vagy Feküdj Böskéje, ezért lehet hír az, amit a bulvárfirkászok éppen kitalálnak az anyagilag, szellemileg és érzelmileg kifosztott emberek folyamatos kábítására.

Azt hangoztatják szerteszét, nem célravezető a törvényi szigorítás, mert nem tart kellően vissza a bűnelkövetéstől. Gondolja? Állíthatjuk-e, hogy Szent István vagy Szent László közismerten súlyos ítéletei nem szilárdították meg az államot? A frissen keresztény és feudális magántulajdonú magyar államot. Épp ésszel alig. A súlyos büntetések kilátásba helyezése nélkül Magyarország nem lett volna olyan gyors léptekkel és tartósan stabil keresztény állam, melyet a korabeli Európa partnernek tekintett és irigyelt. Ha az ember tudja, mi várható egy adott cselekedetért, tartja magát hozzá. Ennek ellenére, tudom, valamikor mégis elkövetheti a rosszat, a bűnt – mert végül úgy hozta egy adott helyzet, az ellenérdekelt fél spontán reakciója... A szigorúság – és a következetesség – a legnagyobb visszatartó erő ezen a földön. Göncz Árpád író, műfordító, a rendszerváltás első köztársasági elnöke, a Bibó-per másodrendű vádlottja sem viccből nyilatkozta, hogy élete legboldogabb pillanata volt, amikor halál helyett életfogytiglani börtönbüntetést kapott. Az élet a legnagyobb érték. A tömeggyilkos is ragaszkodik hozzá, fut, menekül a felelősségrevonás elől... Ilyenekre gondolva bánt, amikor mellébeszélnek, és összemossák a diktatúrák gyakorlatát a demokráciákéval, a köztörvényes bűnöző tettét a politikai fogolyéval, a bizonyított bűncselekmények ítéleteit a bizonyítatlanokéval. Azt gondolom, hogy a bűnök egy bizonyos szintjén, elégséges bizonyítékokkal alátámasztva jogos a legsúlyosabb büntetés; tessék megnézni az Amerikai Egyesült Államok számos államát! S innen már csak egy lépés kimondani: a kábítószer-terjesztést, a belőle való élést a legsúlyosabban büntetném. Utána aztán megvizsgálhatnánk, milyen hatással volt intézkedésünk a bűnözésre, a kábítószerterjesztés terjedésére, sikerült-e megállítanunk a negatív tendenciákat.

Amíg azonban erre nincs kellő politikai akarat és hezitálás folyik, addig marad számunkra továbbra is a pusztító dohogás, a kábítószer-rém magabiztos előre araszolása,

a maga minden kínjával együtt. Ezért érzem kötelességemnek, hogy szóljak ellene. Üzenem tehát valamennyi volt és jelenlegi tanítványomnak, hogy álmából felkelve is tudja: aki a drogozás mellett dönt, az a halállal kerül pajtási viszonyba, és lényegében saját halálos ítéletét írta alá. Nincs fellebbezés. Az ítélet-végrehajtás lassú, fájdalmakkal, gusztustalan szimptomákkal terhes. Ilyen ítéletvégrehajtó ugyanis a kábítószer. Gyerekeim! Annyi szép dolog van ebben a rongyos életben – kábítószer nélkül különösen. Ne a drogot szeresd hát, hanem magadat! Csak sokkalta jobban, mint eddig!

Öreg ház, öreg kapu, Székelyszenttamás